etisk handel norge

Rogaland fylkeskommune

Rapportering offentlige anskaffelser 2024

for offentlig sektor (ikke omfattet av åpenhetsloven)

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til Rogaland fylkeskommune oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå **her**.*

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) gir offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. Et annet viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det oppdaterte nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretakelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Medlemmer i Etisk handel Norge bruker sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og bærekraftig forretningspraksis. Medlemmene er forpliktet til å jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd gjennom aktsomhetsvurderinger. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, klima, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø, klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Vedlagte rapport gjelder våre medlemmer i offentlig sektor som ikke er omfattet av åpenhetsloven og rapporten er offentlig tilgjengelig og kan lastes ned fra våre nettsider www.etiskhandel.no. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet med aktsomhetsvurderinger.

Heidi Furustøl
Daglig leder
Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, dyr, samfunn og miljø

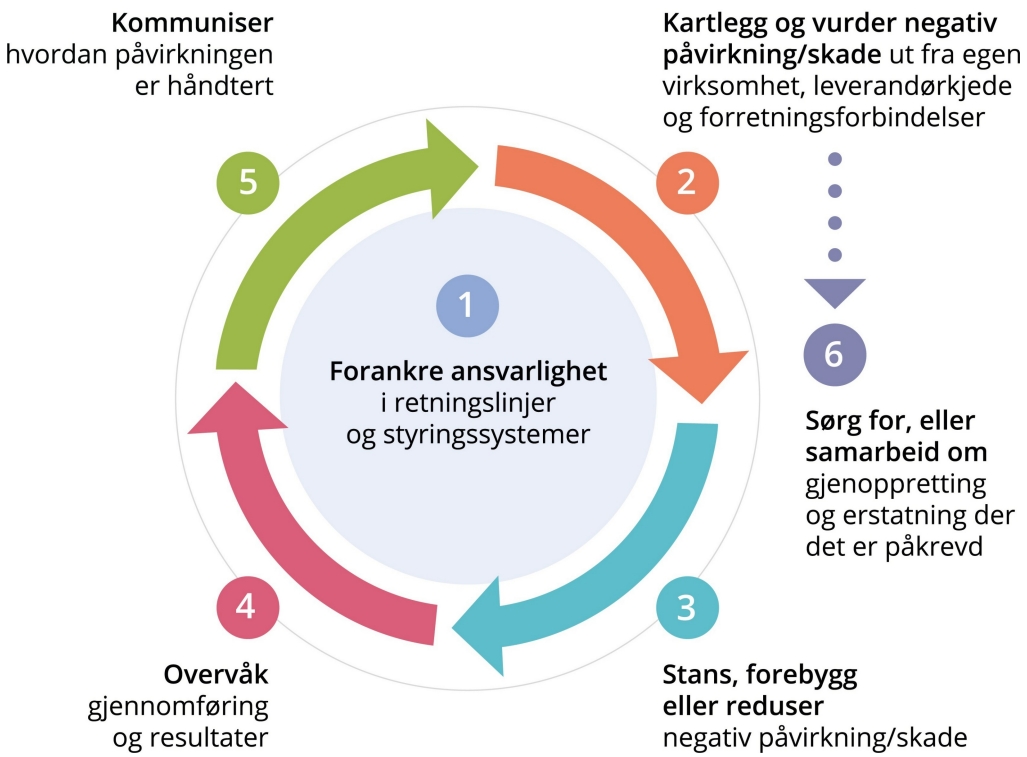

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord fra virksomhetsleder

Arbeidet med bærekraft står i fokus når Rogaland fylkeskommune gjennomfører sine anskaffelser. I vår rapport for anskaffelsesåret 2024, ser vi at vi stiller høye krav til våre leverandører innen både miljømessig og sosial bærekraft. Bruken av etiske kontraktsvilkår har økt med 10 %. Samtidig holder vi trykket oppe ved å stille seriøsitetskrav i alle våre bygg- og anleggsanskaffelser.

Bruk av krav og kriterier er viktig, men like viktig er det at vilkårene vi stiller blir fulgt opp. Gjennom samfunnsansvarsfunksjonen i avdeling for anskaffelser, har vi løpende dialog med våre leverandører om risikoer for menneskerettighetsbrudd. I 2024 har dette vært særlig tydelig i våre undersøkelser av leverandørlinjene til solcellepanel, tekstiler og medisinsk utstyr. Leverandøroppfølgingen gjør at fylkeskommunen tar globalt ansvar.

Rogaland fylkeskommune er en stor byggherre, som eier av både bygg og infrastruktur. Våre lokale leverandører kjenner oss som en seriøs aktør som tar arbeidsforholdene i prosjektene våre på alvor. Oppfølging av seriøsitetskrav handler om lokal ivaretakelse av menneskerettigheter. Seriøsitetsoppfølging får derfor også plass i vår rapport til Etisk handel Norge.

Etisk handel Norge er en viktig samarbeidspartner for oss i arbeidet med bærekraft i anskaffelser. Vi vil takke for samarbeidet gjennom 2024.
Håkon Schwalb
assisterende fylkesdirektør

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Rogaland fylkeskommune

Adresse hovedkontor

Ankerkvartalet, Haakon VIIs gate 9, 4005 Stavanger

Antall ansatte

4 832

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Kjetil Nes, rådgiver samfunnsansvar, 95230384

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

kjetil.nes@rogfk.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Rogaland fylkeskommune er en politisk styrt organisasjon. Fylkestinget er fylkeskommunens øverste politiske organ. Fylkesdirektøren er ansvarlig for gjennomføring av fylkestingets vedtatte planer og vedtak. Fylkesdirektøren er øverste leder for fylkeskommunens administrasjon.

Fylkesadministrasjonen er sammensatt av stabs- og støtteområdene økonomi og eiendom og organisasjon. Videre har fylkesadministrasjonen de tre tjenesteområdene opplæring, samfunn og samferdsel. Hvert område består av avdelinger som i tur kan bestå av seksjoner. Tjenesteområde oppvekst består i tillegg av 25 videregående skoler og to skolesenter, to skolesentre, fagskole og nettskole mv.

Områdene ledes av direktører som danner fylkesdirektørens ledergruppe. Fylkesdirektøren støttes også av fylkesadvokaten.

Rogaland fylkeskommunen har foretaket Tannhelse Rogaland FKF. Vi er også eiere av Kolumbus AS, som drifter fylkets kollektivtransport.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

3 500 000 000

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

96

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

12

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål : Videreutvikle handlingsplan og dokumentasjon rundt vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Vår handlingsplan er knyttet til anskaffelsesstrategien. Vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger ligger på egen sak om leverandøroppfølging i vårt interne saksbehandlings- og arkivsystem. I løpet av 2024 vil vi jobbe med å knytte disse dokumentene bedre sammen. Vi vil også jobbe med å inkorporere punkt 3 i aktsomhetsvurderinger om å stanse, forebygge eller redusere skade på en mer helhetlig måte i dokumentene.

Status : Handlingsplan er oppdatert med referanser til leverandøroppfølging for 2024. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger i trinn 3 har blitt gjort i forbindelse med utvidet oppfølging av anskaffelser av solcelleanlegg. Se detaljer under punkt 2.A.1 om risikokartlegging.

2

Mål : I 2023 ferdigstilte vi vårt holdningsdokument for bærekraftige anskaffelser. I løpet av 2024 skal vi oppdatere våre kontraktsvilkår slik at de får en ordlyd som harmonerer med bærekraftsdokumentet.

Status : Arbeidet med harmonisering av kontraktsvilkår er påbegynt, og det er laget forslag til ordlyd for forbedrede kontraktsvilkår innen etisk handel. Kontraktsvilkårene er enda ikke tatt inn i malene våre fordi vi har behov for et større arbeid med å harmonere malene etter organisasjonsutviklingsprosess som ble gjennomført i 2024. Dette arbeidet fortsetter i 2025.

3

Mål : Vi skal fortsette å kartlegge risiko for menneskerettighetsbrudd der Kina er sentral i leverandørkjeden. Vår erfaring er at det er vanskelig å få tilstrekkelig informasjon direkte fra hovedleverandører. Vi ønsker derfor å gjennomføre minst ett møte med en leverandørs underleverandør eller supply chain manager for å bedre forståelsen for risiko og bruk av sosiale revisjoner.

Rogaland fylkeskommune har hatt stort fokus på anskaffelser av solcellepanel. Ettersom alle våre solcellepanel er produsert i Kina, har denne leverandøroppfølgingen gitt oss bedre kompetanse på leverandørkjeden i Kina.

Status : Vi har gjennomført samtaler med to leverandører og tre underleverandører i løpet av høsten 2024. Vi har brukt tid på å sette oss inn i relevante rapporter og dokumentasjon. Avdelingssjef og flere rådgivere innen anskaffelse har vært med på møtene. Videre har vi hatt drøftingsmøte med prosjektledere i stabs- og støtteområdet økonomi og eiendom.

4

Mål : Samarbeid med bygg og eiendomsavdelingen og samferdselsavdelingen for å lage felles struktur for kartlegging og oppfølging av risiko for brudd på seriøsitetsregler.

Status : I organisasjonsutviklingsprosessen i 2024 opphørte avdelingen Bygg og eiendom. Dekningsområdet til avdelingen ble en del av stabs- og støtteområdet økonomi og eiendom. Samferdsel blir videreført som et eget tjenesteområde. I denne prosessen ble det opprettet en egen stilling for seriøsitet i avdeling for anskaffelser. Rådgiver i denne stillingen får ansvar for seriøsitet i alle anskaffelser. Arbeid med struktur, kartlegging og oppfølging ligger til denne stillingen.

5

Mål : Leverandøroppfølging med leverandører i minst 12 avtaler, basert på de risiko og funn vi har kartlagt gjennom leverandøroppfølgingen for 2023.

Status : I 2024 gjennomførte vi oppfølging av 11 avtaler. En planlagt avtaleoppfølging innen lønns- og arbeidsvilkår er flyttet til 2025 på grunn av omorganiseringsprosessen.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Samarbeid med prosjektet Bærekraftsfylket Rogaland om å publisere informasjon om bærekraftige anskaffelser på våre eksterne hjemmesider rogfk.no. Bærekraftsfylket Rogaland er et samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunen, kommunene og Statsforvalteren om et bærekraftsløft for regionen.

2

Utarbeide dokumentasjon for oppfølging av seriøsitet. Det er aktuelt med prosyrer innen de ulike oppfølgingsområdene som krav til HMS-kort, språkkrav, lønns- og arbeidsvilkår og tjenestepensjon. Formålet er å legge til rette for økt antall kontroller, både kontorbaserte og fysiske kontroller. Legge til rette for møtepunkter for samarbeid og koordinering på tvers av direktørområdene i fylkeskommunen.

3

Utvide KPIer for intern rapportering i kontraktadministrasjonsverktøy slik at det blir egne rapporteringspunkt for etisk handel, miljø og seriøsitet.

4

Leverandøroppfølging med leverandører basert på de risiko og funn vi har kartlagt gjennom leverandøroppfølgingen for 2024. Vi skal gjennomføre leverandøroppfølging innen 8 avtaler i løpet av 2025.

5

Fortsette arbeidet med å oppdatere våre kontraktsvilkår slik at de harmonerer med Haldningsdokument for berekraftige anskaffingar.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

https://www.rogfk.no/vare-tjenester/planlegging/gjeldende-planer-og-strategier/anskaffelsesstrategi/

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Rogaland fylkeskommune forankrer sitt arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelsesstrategien. Strategien gjelder for hele fylkeskommunen og skal ligge til grunn for alt vårt anskaffelsesarbeid. Vår anskaffelsesstrategi ble politisk vedtatt av fylkestinget i desember 2020 og gjelder for perioden 2021-2025. I strategien er samfunnsansvar et satsningsområde, sammen med organisering og arbeidsflyt. Vårt mål er at Rogaland fylkeskommune skal arbeide proaktivt med samfunnsansvar i våre anskaffelser. I strategien viser vi til vårt medlemskap i Etisk handel Norge, og at vi skal ha et bevisst forhold til hvilke anskaffelser vi bruker etiske krav og kontraktsvilkår i. Vi skal ta hensyn til tiltak som gjelder lærlinger, sosial dumping, inkluderende arbeidsliv, universell utforming, miljø, etikk og økologisk mat.

Anskaffelsesstrategien viser vår intensjon om å følge våre forpliktelser, ikke bare etter anskaffelseslovgivningen, men også i samsvar med vårt medlemskap i Etisk handel Norge. Vi slår fast at vi ved alle anskaffelser skal foreta konkrete vurderinger av hvilke miljø- og samfunnshensyn som bør vektlegges. Det erkjennes at viktige faktorer for å lykkes blant annet er forankring i ledelsen, tilgjengelige ressurser til utviklingsoppgaver og implementering.

Anskaffelsesstrategien suppleres av vårt holdningsdokument for bærekraftige anskaffelser som vi skriver mer om i punkt 1.C.1.

Anskaffelsesstrategien og holdningsdokumentet ligger til grunn for kontraktsstrategi som blir brukt i forbindelse med nye anskaffelser. Dokumentene er godt kjent for alle som jobber med anskaffelser i organisasjonen. Det gjennomføres rutinemessig opplæring i anskaffelsesstrategi og holdningsdokument for alle nyansatte innen anskaffelser.

Samfunnsansvaret som følger av anskaffelsesstrategien følges opp i egen handlingsplan. Eierskapet til denne handlingsplanen er avdeling for anskaffelser, hvor alle har ansvar for å bidra til å sette mål, og å rapportere resultater.

Anskaffelsesstrategien løper ut 2025. Vi har startet arbeidet med å utarbeide ny anskaffelsesstrategi for kommende periode. Gjennom kobling mellom ny anskaffelsesstrategi og holdningsdokumentet, skal vi ivareta Etisk handel Norge sine prinsipper for bærekraftig forretningspraksis.

Anskaffelsesstrategi og holdningsdokument er offentlig tilgjengelig på fylkeskommunens eksterne nettsider rogfk.no.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

Avdeling for anskaffelser bistår fylkeskommunens tjenesteområder hvor behov for anskaffelser oppstår. Anskaffelser skjer i samarbeid med behovseier i tjenesteområdet og anskaffelsesavdelingen. Tilsvarende har fylkeskommunens stabs- og støtteområder behov for anskaffelsesstøtte.

Rådgivere i anskaffelsesavdelingen har kunnskap om bredden av tiltak som er relevante for anskaffelser. Alle anskaffelsesrådgivere skal gjennomgå intern opplæring om aktsomhetsvurderinger i tråd med fylkeskommunens anskaffelsesstrategi og holdningsdokument for bærekraftige anskaffelser. På den måten skal alle anskaffelsesrådgivere ha grunnleggende kunnskap om tiltak som er relevante for bærekraftig forretningspraksis.

For å støtte arbeidet med bærekraftig forretningspraksis, har avdeling for anskaffelser en dedikerte rådgiverstilling. Rådgiver samfunnsansvar har et koordineringsansvar for å følge opp etisk handel i anskaffelser. Stillingen innebærer å systematisere og utvikle rutiner for aktsomhetsvurderinger. Leverandøroppfølging og rapportering er en vesentlig del av stillingen. Rådgiver samfunnsansvar deltar aktivt i fylkeskommunens arbeid med bærekraft både internt og med samarbeidspartnere.

Siden 2025 har anskaffelsesavdelingen en egen rådgiverstilling med ansvar for fylkeskommunens seriøsitetsbestemmelser.

Avdelingssjef for anskaffelser har det overordnede ansvaret for aktsomhetsvurderinger og bærekraftig forretningspraksis, som følge av sitt ansvar for helheten på anskaffelsesområdet.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Vi har jevnlig aktsomhetsvurderinger og etisk handel som tema på avdelingsmøter. Hele anskaffelsesavdelingen er involvert i arbeidet.

Mål og resultater på bærekraftsområdet innen de forskjellige anskaffelsene blir lagt inn i vårt kontraktadministrasjonsverktøy. Den enkelte rådgiver rapporterer for sine anskaffelser. Vi har en egen veileder for denne rapporteringen.

Høsten 2024 fikk alle nyansatte anskaffelsesrådgivere halvdagskurs om aktsomhetsvurderinger og etisk handel i regi av rådgiver samfunnsansvar.

Rådgiver samfunnsansvar har deltatt på kurs og webinar i regi av Etisk handel Norge.

1.C Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Rogaland fylkeskommune ser på anskaffelser som et viktig verktøy for å nå fylkeskommunens målsetninger. Vår anskaffelsesstrategi gir grunnlag for at vi skal stille krav og vilkår for å ivareta mennesker, samfunn og miljø.

I forbindelse med anskaffelser kommer våre forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø særlig til uttrykk i vårt holdningsdokument for bærekraftige anskaffelser. Holdningsdokumentet er et supplement til vår anskaffelsesstrategi. Det har et todelt formål. For det første skal det forankre at vi arbeider med anskaffelser på en bærekraftig måte i fylkeskommunen, både prinsipielt og metodisk. For det andre skal det kommunisere disse prinsippene til våre leverandører og andre interessenter.

Holdningsdokumentet knytter samfunnsansvaret i vår anskaffelsesstrategi til FNs bærekraftsmål. Rammene vi får av anskaffelsesregelverket og forventningene som følger av vårt medlemskap i Etisk handel Norge er også tatt med som grunnlag for holdningsdokumentet. Den praktiske delen av dokumentet handler om hvordan vi skal jobbe for å oppnå bærekraftige anskaffelser, særlig ved å bruke aktsomhetsvurderinger. Videre detaljerer dokumentet hvilke krav og vilkår vi skal stille i våre anskaffelser for å ta vare på menneskerettigheter, samfunn og miljø. Krav og vilkår som skal motvirke arbeidslivskriminalitet og korrupsjon er også tatt med. Dokumentet avsluttes ved å gjengi Etisk handel Norge sine prinsipp for bærekraftig forretningspraksis.

Rogaland fylkeskommune har en handlingsplan som er knyttet til gjennomføring av tiltak i anskaffelsesstrategi. Handlingsplanen følger samme periode som strategien, det vil si at gjeldende handlingsplan er utformet for perioden 2021-25. Etisk handel er en del av vårt arbeid med samfunnsansvar, og følges derfor opp gjennom denne.

Handlingsplanen inneholder rapporteringsmålene som fremkommer av årlige rapporter til Etisk handel Norge. Handlingsplanen har også informasjon om leverandøroppfølgingen som vi gjennomfører årlig. Innen leverandøroppfølging viser imidlertid handlingsplanen til et eget dokument som brukes til å risikokartlegge leverandøroppfølgingen. Handlingsplanen inneholder tidsfrister fordelt på vår og høstsemester for aktuelle år. Tiltak relatert til leverandøroppfølgingen gjengis kort i handlingsplanen.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Rogaland fylkeskommune bruker etiske kontraktsvilkår fra DFØ og Etisk handel Norge i anskaffelser hvor vi vurderer risiko for negativ påvirkning på arbeidstaker- og menneskerettigheter. Se videre punkt 1.E.1.

Anskaffelsesstrategi og holdningsdokument for bærekraftige anskaffelser er tilgjengelig på våre eksterne nettsider. Våre eksterne nettsider gir også mulighet til å komme med tilbakemeldinger eller spørsmål om vårt arbeid med etisk handel til en egen e-postadresse.

Rogaland fylkeskommune bruker markedsdialog i en vesentlig andel av våre anskaffelser. Hvor det er naturlig, er spørsmål knyttet til etisk handel og aktsomhetsvurderinger en del av dialogen.

1.D.2 Hvordan jobbes det med å ivareta prinsipperklæringen?

Etisk handel Norge sin prinsipperklæring er tatt inn som en egen del i vårt holdningsdokument for bærekraftige anskaffelser, se 1.C.1.

I 2024 begynte vi arbeidet med å oppdatere våre standard kontraktsvilkår, slik at disse harmonerer enda bedre med prinsipperklæringen. Dette arbeidet fortsetter i 2025.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

I 2024 brukte vi DFØ og Etisk handel Norge sine etiske kontraktsvilkår i 49 % av våre anskaffelser. Anskaffelsene hvor vi brukte etiske kontraktsvilkår kjennetegnes ved områder hvor leverandør benytter seg av underleverandører i utlandet, og for tjenestekontrakter hvor det er brukt arbeidskraft med utenlandsk opprinnelse. Bruken av etiske kontraktsvilkår har økt med 10 % sammenlignet med 2023. Dette ser vi som er resultat av økt fokus på etisk handel i fylkeskommunen. 2024 var også første året vi brukte etisk handel som tildelingskriterium. Dette vilkåret ble brukt i anskaffelse av dentale håndinstrument og medisinsk forbruksmateriale.

Når det gjelder bruk av miljøkrav og krav til miljøsertifisert virksomhet, har vår praksis holdt seg stabil med miljøkrav i 70 % av våre anskaffelser og krav om miljøsertifisering i 41 % av anskaffelsene. En viktig endring i 2024 er at vi i større grad bruker tildelingskriterier innen miljø. Siden januar 2024 har anskaffelsesforskriften stilt vilkår om 30 % vektig for anskaffelser over terskelverdi. Rogaland fylkeskommune har brukt miljø som tildelingskriterium i 44 % av våre anskaffelser i 2024.

Innen bygg- og anlegg, stiller vi vilkår til seriøsitetsregler i alle våre anskaffelser. Seriøsitetsregler blir også brukt i tjenesteanskaffelser der det er relevant. Våre seriøsitetsregler stiller vilkår til arbeidstakeres rettigheter. Dette påvirker flere tusen ansatte som jobber i våre prosjekter. Vi følger opp våre leverandører og underleverandører hvor det fremkommer avvik, se 4.A.2.

2 Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, dyr, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, dyr, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

2.A.1 Risikokartlegging

Risikokartleggingen som ligger til grunn for vår leverandøroppfølging bygger for det første på erfaringene vi har gjort oss gjennom tidligere års leverandøroppfølging. Vi logger og kartlegger leverandøroppfølgingen i et eget Excel-ark, hvor vi prioriterer tiltak basert på en trafikklysmodell. Risikokartleggingen er gjort etter risikomatrise for å kartlegge grad av alvor, omfang og irreversibel skade. Leverandøroppfølgingen for 2024 bygger på de funn og erfaringer vi gjorde oss i 2022 og 2023. Vi erfarer at kartlegging av risikoer må skje gjennom flere sykluser dersom vi skal få god nok kunnskap om et område til å kunne gjennomføre effektive tiltak.

Videre bygger leverandøroppfølgingen på ny informasjon vi får gjennom relevante nyheter, kurs og webinarer, markedsdialog og samarbeid med organisasjoner som Etisk handel Norge og Transparency International Norge. Vi benytter DFØs høyrisikoliste for brudd på menneskerettigheter aktivt. Vi forholder oss til saker fra Etisk handel Norge, som varsel om nedstenging av fabrikker i Bangladesh.

Vi rapporterer årlig til fylkestinget om vårt arbeid med etisk handel. I 2024 lagde vi for første gang en egen rapport om leverandøroppfølging innen etisk handel. Denne rapporten er nå revidert for årets leverandøroppfølging, slik at den kan legges frem ved rapportering til fylkestinget for 2025. Utkast til rapporten lastes opp som vedlegg.

Kartlegging blir også gjennomført for den enkelte anskaffelse via kontraktsstrategi.

Konkrete resultater etter leverandøroppfølging ligger i Elements, som er vårt arkivsystem.

2.A.2 Etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	Bygg- og anleggsentreprise. 3 avtaler.
Ant. leverandører på avtalen	3
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

2

I hvilke type anskaffelser	Tjenester. 34 avtaler.
Ant. leverandører på avtalen	21
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

3

I hvilke type anskaffelser	Varer. 10 avtaler.
Ant. leverandører på avtalen	9
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Ja, i en anskaffelse
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

Avtalene er summert i kategoriene bygg- og anleggsentreprise, tjenester og varer. Det er bare gjengitt avtaler hvor vi har stilt etiske vilkår. Seriøsitetsbestemmelser er holdt utenfor tellingen.

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Solcellepanel - fabrikasjon og leverandørkjede for silisium	Tvangsarbeid Marginaliserte befolkningsgrupper	Kina
Verksted, bilpleie og dekkhotell	Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid	Norge
Tekstilproduksjon til arbeidstøy og klinikktøy	Tvangsarbeid Barnearbeid Helse, miljø og sikkerhet Lønn	Globalt
Dentale håndinstrumenter og medisinsk forbruksmateriell	Tvangsarbeid Miljø	Globalt
Taktekking og blikkenslag	Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid	Norge

Leverandøroppfølgingen innen for disse områdene omfatter 12 avtaler.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

I 2024 prioriterte vi fire hovedtyper risiko. Dette var risiko knyttet til produksjon av solcellepanel inkludert forsyningslinjer for silisium, risiko knyttet til dentale håndinstrumenter og medisinsk forbruksmateriell, risiko knyttet til tekstilproduksjon og risiko for brudd på lønns- og arbeidsvilkår innen verksted, bilpleie og dekkhotell.

Vi brukte mest tid på risikoen knyttet til solcellepanel fordi det er avdekket grove menneskerettighetsbrudd i forsyningslinjene for silisium. Vi har undersøkt tre leveranser av solcellepanel vi fikk i løpet av 2022 og 2023. I tillegg har vi startet skjerpede aktsomhetsvurderinger for en leveranse som skal leveres i 2025. Vi har hatt dialog med alle leverandører på rammeavtale, i tillegg til tre underleverandører. Dette har blitt gjennomført skriftlig, i to digitale møter og i ett fysisk møte. Vi har videre hatt informasjonsmøte om problematikken for prosjektledere i fylkeskommunen. Vi er i prosess med å innhente ytterligere dokumentasjon fra en produsent i Kina. Vi har sett hen til rapportene «In broad daylight» og «Overexposed» som handler om menneskerettighetsbrudd i leverandørkjeden til solcellepanel.

Innen tekstilproduksjon har vi hatt digitale møter med to leverandører som forsyner oss med arbeidstøy og klinikktøy. Møtene ble initiert på grunn av uroen i Bangladesh, men dreide seg om tekstilproduksjon generelt. Vi har fått bedre oversikt over hvor tekstil i avtalene blir produsert. Produksjon finner sted i Asia og Europa. Produksjonen omfatter flere risikoområder som kan bli aktuelt for oss å følge opp ved senere leverandøroppfølging. Risikoområdene er lønns- og arbeidsvilkår, HMS og miljø, men også risiko for tvangs- og barnearbeid i land som Pakistan og Sri Lanka. Vi har merket oss at flere underleverandører har fabrikker i Myanmar, som er et risikoområde på grunn av landets politiske situasjon. Her har vår primære kilde vært Etisk handel Norge sin melding om situasjonen sommeren 2024.

Dentale håndinstrumenter og medisinsk forbruksmateriell blir levert på samme avtale, som brukes av Tannhelse Rogaland. Vi hadde leverandøroppfølging med leverandør gjennom digitalt møte. Produksjon skjer i en rekke ulike land, primært i Asia. Områderisikoer for land som India, Pakistan, Kina, Malaysia og Vietnam må anvendes ved videre risikovurdering av avtalen. Leverandøroppfølgingen viser at leverandør har god kjennskap til fabrikasjon, gjennom revisjoner og fabrikkbesøk. Leverandør har mindre detaljert kunnskap om råvareproduksjon i forsyningslinjene. Her har våre kilder vært DFØs høyrisikoliste, samt informasjon fra Etisk handel Norge om levelønn.

Oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår innen verksted, bilpleie og dekkhotell er en videreføring fra leverandøroppfølgingen for 2023. Det er kjente risikoer knyttet til arbeidsforhold i Norge, med uformelle ansettelser og dårlige arbeidsvilkår. Krav til HMS-kort i bransjen er nylig blitt skjerpet. Vi har hatt skriftlig oppfølging av to leverandører, hvor den ene leverandøren ikke har gitt tilfredsstillende svar. Dette vil følges opp i møte med leverandøren.

3 Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, dyr, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

	Solcellepanel - fabrikasjon og leverandørkjede for silisium
Overordnet mål :	Forhindre kjøp av komponenter til solcelleanlegg som er tilvirket på en måte som bryter med grunnleggende menneskerettigheter.
Status :	Kartlegging Tiltak
Mål i rapporteringsåret :	Møter med underleverandører og importører for å komme nærmere produksjonsleddet av solcellepanel.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi har hatt oppfølging med alle leverandører på rammeavtale. To digitale møter og ett fysisk møte som alle omfattet dialog med importører av solcelleanlegg. Vi har etter beste evne ettergått leverandørkjedene på tre solcelleanlegg som ble montert i 2022 og 2023. Vi har gått aktivt inn for å revurdere leveransen av nytt solcelleanlegg som er planlagt for 2025, der vi har dialog med importør om skjerpede vilkår for leveransen.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi forventer å bedre kontrollen med innkjøp av solcellepanel. Gjennom dialog med importør og bruk av sporingssertifikat vil vi forsikre oss om at vi ikke mottar leveranser med forsyningslinjer hvor menneskerettigheter ikke ivaretas.

	Verksted, bilpleie og dekkhotell
Overordnet mål :	Sørge for at alle som arbeider med bilpleie, verksted og dekkhotell overholder nasjonale bestemmelser om arbeidstid, lønn og HMS.
Status :	Kartlegging
Mål i rapporteringsåret :	Innhente informasjon om alle verksted og tilbydere av bilpleie og dekkhotell som er brukt for biler vi leaser

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi har bedt om informasjon fra våre to leverandører på området. Vi vil lage oppfølgingsplan for en av leverandørene, siden den aktuelle leverandøren ikke har gitt tilfredsstillende svar .

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi ønsker å oppnå tilstrekkelig oversikt til at vi kan gjennomfør kontroll av lønns- og arbeidsvilkår ved verksted og tilbydere av bilpleie og dekkhotell.

	Tekstilproduksjon til arbeidstøy og klinikktøy
Overordnet mål :	Forhindre kjøp av tekstiler der produksjonen medfører brudd på lønns- og arbeidsvilkår og grunnleggende menneskerettigheter
Status :	Kartlegging
Mål i rapporteringsåret :	Dialog med leverandører om deres arbeid med aktsomhetsvurderinger. Oversikt over hvor tekstilene vi kjøper blir produsert.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi ser det som aktuelt med videre oppfølging basert på risikoer innen de områdene hvor vi nå er gjort kjent med at produksjonen skjer.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

På dette tidspunktet har vi ikke utarbeidet videre mål for neste rapporteringsår innen området for tekstil.

	Dentale håndinstrumenter og medisinsk forbruksmateriell
Overordnet mål :	Forhindre kjøp av dentale håndinstrumenter og medisinsk forbruksmateriell som er produsert på en måte som bryter med lønns- og arbeidsvilkår og grunnleggende menneskerettigheter. Få bedre oversikt over risikoer ved råvareproduksjon innenfor de ulike varekategoriene.
Status :	Kartlegging
Mål i rapporteringsåret :	Dialog med leverandør om produksjonsland og hvilke tiltak de gjennomfører i forbindelse med produksjon.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Leverandør synes å ha god kontroll på produksjon gjennom revisjoner og fabrikkbesøk.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi ønsker å bedre oversikt over hvilke råvarer som brukes i produksjon av enkelte varekategorier. Vi er kjent med at det er ulike risikoer, både innenfor miljø og menneskerettigheter som kan være gjeldende. Det er aktuelt å ha videre dialog med leverandør om dette gjennom kommende leverandøroppfølginger, men det er usikkert om dette prioriteres allerede for 2025.

	Taktekking og blikkenslag
Overordnet mål :	Forhindre brudd på lønns- og arbeidsvilkår, samt ivaretakelse av HMS innen taktekking og blikkenslag på prosjekt en videregående skole.
Status :	Utvidet HMS-kontroll
Mål i rapporteringsåret :	HMS-kontroll og samtaler med ansatte på byggeplass.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Bare mindre avvik, ingen vesentlige funn. Det ble sendt e-post til utførende firma for å minne om at alle ansatte må ha med seg HMS-kort på byggeplass.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Tiltak blir å fortsette med stikkprøver på lokasjon ut over byggeprosjektet. Det forventes ikke vesentlige negative funn fordi vi har god dialog og oppfølging med utførende firma.

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Alle våre bygg- og eiendomsentrepriser som gjelder større utbygginger, og rammeavtaler for varer er underlagt miljøkrav og krav til miljøsertifisering. Se detaljer under punkt 1.E.1.

Ytre miljøplan blir brukt i våre bygg- og anleggsentrepriser for å sikre lav lokal forurensing, massehåndtering og ivaretakelse av særegent naturmangfold.

Rogaland fylkeskommune er miljøfyrtårnsertifisert.

I 2024 tok sentraladministrasjonen i bruk ny kantine hvor det ikke lenger brukes engangs dekketøy. Vi har som hovedregel ikke lenger tilgang til engangskopper ved kaffestasjonene lenger.

I 2024 tok vi også i bruk nytt avfallshåndteringssystem med sortering for resirkulering, samt komprimering av avfall.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Rogaland fylkeskommune har siden 2021 laget årlige klimaregnskap og klimabudsjett for virksomheten og aktiviteter som fylkeskommunen er ansvarlig for. De største utslippskildene er kollektivtransport (buss, hurtigbåter, ferjer) og bygge- og anleggsprosjekter.

Klimabudsjettet er en del av økonomiplanen og fokuserer på klimatiltak i fylkeskommunens egen virksomhet. Noen tiltak har klare effekter og ringvirkninger for samfunnet ellers, spesielt innen transport (kollektivtrafikk, gang- og sykkelveger osv.).

Fylkeskommunen jobber også med en regionalplan for natur og klimaomstilling som skal være ferdig i 2025, som skal samle mål og strategier for fylkeskommunens og Rogalandssamfunnets bidrag i arbeidet med at Norge skal oppfylle Parisavtalen.

Klimatiltakene er delt inn i følgende kategorier med noen eksempler på aktuelle tiltak:
· Direkte utslipp: Utslippsfri kollektivtransport, utfasing av naturgass til fordel for fjernvarme/biogass, og anskaffelse av utslippsfrie kjøretøy i egen drift.
· Indirekte utslipp: Redusere behovet for innkjøpt strøm gjennom energieffektivisering og solceller, gjenbruk og ombruk av møbler og byggematerialer.
· Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner: Krav om klimabudsjett i bygge- og anleggsprosjekter, krav og tildelingskriterier i ulike anskaffelser, og deltakelse i klimarelaterte forskningsprosjekter.
· Andre samfunnseffekter: Miljøsertifisering av videregående skoler, ulike klima- og miljørettede tilskuddsordninger, og tilrettelegging for sykkel/kollektivtransport for ansatte.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Innkjøpsplanen er et viktig verktøy som vi bruker til å holde oversikt over fremtidige anskaffelser. Avdeling for anskaffelser samarbeider med fylkesadministrasjonens stabs- og støtteområder for å planlegge fremtidige anskaffelser. På den måten forsøker vi å unngå kortsiktige løsninger og unødvendig press på leverandører.

Bruk av kontraktstrategi er viktig for at vi skal kunne gjenkjenne i hvilke anskaffelser vi trenger å stille bærekraftige krav, som krav til miljø, etiske krav, seriøsitetsregler for arbeidskraft eller universell utforming.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Vi stiller krav om sertifiseringer der det er hensiktsmessig for å forebygge skade på miljø, mennesker og dyr. Vi er bevisst på at det finnes en rekke forskjellige standarder, og at vi bør unngå å stille krav om en spesifikk standard dersom det kan ekskludere tilbydere som holder tilsvarende standard. For anskaffelser over terskelverdi, bruker vi gjennomgående leverandører som er sertifisert med miljøsertifisering. Innen vareanskaffelser, som for eksempel renholdsprodukter eller kaffe, stiller vi krav om miljømerker og fair-trade for relevante produkter.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Retten til fagorganisering og kollektive forhandlinger er en del av vårt holdningsdokument for bærekraftige anskaffelser. Vi har fremdeles behov for å utvikle kontraktsvilkårene på området, slik at de samsvarer med holdningsdokumentet.

Rogaland fylkeskommune bruker fylkestingets vedtatte seriøsitetsbestemmelser i alle bygg- og anleggsanskaffelser. Disse vilkårene tar for seg krav til lønn- og arbeidsvilkår, som rett til lønn etter tariff.

Rogaland fylkeskommune har krav om at leverandører skal være StartBANK registrert. StartBANK er en åpen informasjonsbase der alle leverandører som oppfyller objektive kriterier kan bli registrert. Dette bidrar til bruk av seriøse aktører innen bygg- og anlegg.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Rogaland fylkeskommune sine etiske retningslinjer inneholder forbud for ansatte til å ta imot gaver eller fordeler som kan påvirke, eller være egnet til å påvirke handlinger, saksforberedelser eller vedtak. Det legges også opp til at reise og kost i forbindelse med arrangementer skal dekkes av fylkeskommunen, for å sikre nøytral deltakelse. Disse reglene er egnet til å hindre korrupsjon i egen organisasjon.

I tråd med metodikken i en aktsomhetsvurdering, skal vi prioritere basert på risiko. Risikoen for korrupsjon øker betydelig når vi samhandler med land utenfor Vest-Europa. Risikoen er større i Polen og Baltikum, hvor enkelte av våre leverandører bruker arbeidstakere fra. Den er desto større som en del av leverandørkjeden for varer vi kjøper med opprinnelse utenfor Europa.

Vi er deltakende medlem i Transparency International, blant annet med å være til stede på Antikorrupsjonskonferansen. Dette gir oss bedre grunnlag for å vurdere relevante risikoområder knyttet til korrupsjon.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Som en regional politisk organisasjon, har Rogaland fylkeskommune mulighet til å påvirke arbeidet med mennesker, samfunn og miljø i vårt nærområde. Vi samarbeider både med næringslivet og med øvrige forvaltningsorgan i vår region.

Vår påvirkningsmulighet er heller ikke begrenset til regionalt nivå. Vi deltar i The North Sea Commission som er en del av Conference of Peripheral Maritime Regions. Her inngår vi i et internasjonalt samarbeid blant kystregioner med bærekraft, klimanøytralitet og utvikling. Vi deltar også i EU-nettverket for klimatilpasning hvor vi samarbeider med 150 europeiske regioner og lokalsamfunn om konkrete løsninger for et klimatilpasset samfunn.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkningen gjennomføres i praksis.

Ansvaret for å overvåke effekten av tiltak relatert til risiko i anskaffelsesprosesser ligger til anskaffelsesavdelingen. Avdelingssjef for anskaffelser har det overordnede ansvaret, mens rådgiver med samfunnsansvarsfunksjon koordinerer arbeidet med aktsomhetsvurderinger, rutiner og leverandøroppfølging. Rapportering i organisasjonen går via økonomi- og eiendomsdirektør til fylkesdirektør. Politisk ledelse holdes orientert gjennom årlig saksfremlegging i fylkesting.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Vi har fulgt opp 11 individuelle leverandører innen for 12 avtaler. Se punkt 2.A.3.

Rogaland fylkeskommune har gjennomført fire fullstendige lønns- og arbeidsvilkårskontroller for å avdekke arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Kontrollene er blitt gjennomført i avdelingen Bygg og eiendom. I tillegg kommer 98 HMS-kortkontroller for både bygg og anlegg, og samferdsel. HMS-kortkontroller er mindre omfattende, men også egnet til å gi indikasjon på useriøse aktører.

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

1

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	Avvik av lønnsutbetaling for bevegelige helligdager. Underleverandør holdt seg til lovpålagte utbetalinger, men kontraktsfestede vilkår var ikke godt nok kommunisert, slik at enkelte ansatte fikk lavere utbetaling for bevegelige hellidager enn de de hadde rett på i følge kontrakt.
Hvor i leverandørkjeden?	Hovedleverandør
Tiltak iverksatt for å rette avvik	Saken ble vurdert av fylkesadvokat.
Status	Under oppfølging av fylkesadvokat og stabsområde samferdsel.

2

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	I anskaffelser av solcellepanel har vi ikke hatt tilstrekkelig sporbarhet for silisium. Vi kan ikke utelukke at produktene vi har mottatt har forsyningslinjer med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter
Hvor i leverandørkjeden?	Produsent
Tiltak iverksatt for å rette avvik	Samtaler med hovedleverandør og underleverandør. Intenkommunikasjon for å bedre kontroll ved nye leveranser.
Status	Under oppfølging av stabsområde økonomi og eiendom.

For 2023 rapporterte vi avvik mellom lønnsslipp og utbetaling til bank ved en utbetaling hos en underleverandør. Det ble gjennomført samtaler med lønnsmottaker hvor det ble fremlagt skriftlig dokumentasjon for utbetaling utenfor systemet. Leverandør har fått en advarsel. Det har vært diaglog med leverandør hvor det er understreket at alle utbetalinger må skje til lønnsmottakers bankkonto. Saken er med dette lukket.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Rogaland fylkeskommune bruker både intranett og eksterne nettsider til å kommunisere om vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Se mer om dette under punkt 1.D.1.

I 2024 gjennomførte vi opplæring med nyansatte, se punkt 1.B.1, og prosjektledere, se punkt 2.A.4.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretakelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Rogaland fylkeskommune skal ta ansvar for negativ skade som følger av våre anskaffelser. Vi skal følge opp våre leverandører og samarbeide om å gjenopprette eventuell skade. Dette følger av vårt holdningsdokument for bærekraftige anskaffelser, under avsnittet for aktsomhetsvurderinger.

Vanlige avtalerettslige klausuler om sanksjoner vil regulere forhold som vår rett til retting, stans, bytte av leverandør eller heving av kontrakt. Både etiske kontraktsvilkår og seriøsitetsregler for byggeprosjekter kan følges opp kontraktsrettslig, der de inngår i våre avtaler.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Vi avdekket feilutbetaling av helligdagstillegg hos en underentreprenør. Saken ble tatt videre til fylkesadvokat og arbeidere som har fått for lite betalt, er blitt kompensert. Se punkt 4.A.3.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Rogaland fylkeskommune har egne retningslinjer for varsling av kritikkverdige forhold. Retningslinjene omfatter alle ansatte.

Basert på prioriterte risikovurderinger har vi satt søkelys på arbeideres tilgang til effektive klagemekanismer i oppfølgingen av våre solcelleleverandører. Vi har påpekt risikoen for begrenset organisasjonsfrihet og påfølgende manglende varslingsmuligheter i leverandørkjeden. Vi vil fortsette å ha dette som et fokusområde ved tilsvarende anskaffelser og kontrakter.

I entreprisekontrakter hvor ytre miljø er et tildelingskriterium, skrives det en ytre miljøplan hvor det utarbeides en risikomatrise for skader på miljø. Risikomatrisen inneholder avbøtende tiltaksom gjelder dersom miljøkrav overskrides.

I Haldningsdokument for berekraftige anskaffingar, har vi følgende målsetning: «Blir det påvist negativ skade som følgje av våre anskaffingar, skal vi ta ansvar for dette. Dette inneber at vi skal følgje opp våre leverandørar og etter beste evne samarbeide med dei for å gjenopprette skadesom er skjedd. Gjenoppretting treng ikkje bety at Rogaland fylkeskommune er økonomisk erstatningsansvarleg.» Dokumentet revideres for ny strategiperiode (2026-2030), med vurdering av om dokumentet bør inkludere eksplisitt informasjon om arbeidstakeres rett til å klage og påvirke arbeidsforhold i leverandørkjeden.

Kontaktinformasjon:

Rogaland fylkeskommune
Kjetil Nes, rådgiver samfunnsansvar, 95230384
kjetil.nes@rogfk.no